

Research Paper

The Role of Psychological Well-Being and Spiritual Well-Being in Predicting Job Burnout of Teachers of Students with Special Learning Disorder

Ali Sheykholeslami^{1*}, Ziba Azizi² & Fatemeh Hedayatjoo³

1. Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
2. M.A. of Educational Psychology, Department of Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.
3. M.A. Student of School Counseling, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Citation: Sheykholeslami, A., Azizi, Z. & Hedayatjoo, F. (2026). The Role of Psychological Well-Being and Spiritual Well-Being in Predicting Job Burnout of Teachers of Students with Special Learning Disorder (Persian). *Journal of Learning Disabilities*, 15(3): 41-51. <https://doi.org/10.22098/jld.2026.19365.2313>

[10.22098/jld.2026.19365.2313](https://doi.org/10.22098/jld.2026.19365.2313)

Extended Abstract

1. Introduction

Students constitute a substantial proportion of the population in every country (Sheykholeslami & Seyedesmaili Ghomi, 2021). The presence of healthy students is a fundamental determinant of the success of any country's educational system. The mental and physical well-being of students plays a pivotal role in the effective functioning of educational institutions. One of the primary causes of academic failure among students is Specific Learning Disorder (Sheykholeslami et al., 2022). A core diagnostic feature of this disorder is the presence of enduring impairments in the acquisition and application of academic skills, specifically in the domains of reading, written expression, and mathematics. These difficulties typically manifest during the early developmental period and are incongruent with the child's overall intellectual functioning (Averett, 2021). Educators of students with Specific Learning Disorder encounter more significant pedagogical challenges. The learning process for these students necessitates increased and more specialized support, thereby intensifying and expanding the responsibilities of their teachers (Sheykholeslami et al., 2022). Job burnout is a state of emotional, mental, and physical exhaustion resulting from prolonged exposure to stressful working conditions (Agah Hennis et al., 2022). Researches has shown that psychological well-being

(Barzegar Befrooei & Gangi, 2017), spiritual resources (Hashemi et al., 2018), and spiritual intelligence (Valipoor & Mombini, 2016) are among the variables associated with Job burnout. Psychological well-being is a multidimensional construct that includes personal growth, self-acceptance, purpose in life, positive relations with others, autonomy, and environmental mastery are among the factors associated with Job burnout. Psychological well-being is a multidimensional construct that encompasses personal growth, self-acceptance, purpose in life, positive relations with others, autonomy, and environmental mastery (Martella et al., 2023). Furthermore, spiritual well-being is defined as a sense of connection with others, having meaning and purpose in life, and possessing faith and a connection to a transcendent power (Ramazani, 2009). In fact, well-being refers to the pursuit of meaning, purpose, and transcendent values (Rajabipoor Meybodi & Hoseyni, 2017). According to some studies, spiritual well-being acts as a protective factor against health-damaging factors within the organization (Thauvoye et al., 2017). Therefore, the present study was conducted to examine the role of psychological well-being and spiritual well-being in predicting job burnout among teachers of students with specific learning disorder.

2. Materials and Methods

The research method was descriptive-correlation. The statistical population of the study consisted of all teachers of students with special learning disorder in Ardabil city. Among them, 100 teachers were selected as the sample using the available sampling method. To collect the data, Ryff's Psychological Well-Being Scale

*Corresponding Author:

Ali Sheykholeslami

Address: Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Tel: +98 (45) 31505659

E-mail: a_sheikholslami@yahoo.com

(1989), Paloutzian's et al Spiritual Well-Being Scale (1982) and Maslach's Job Burnout Inventory (1985) were used. The data were analyzed using Pearson Correlation Coefficient and Multiple Regressions in SPSS software.

3. Results

As shown in Table 1, psychological well-being with a

beta of -0.40 ($T=-5.60$, $P<0.01$) and spiritual well-being with a beta of -0.49 ($T=-6.36$, $P<0.01$) significantly and negatively predict the burnout of teachers of students with specific learning disabilities. Furthermore, the obtained betas indicate that, in terms of predictive power, spiritual well-being and psychological well-being are the variables, respectively.

Table 1. Beta coefficients and T significance test for predictive variables

Criterion Variable	Predictor Variables	B	STE	β	T	Sig
Job Burnout	Constant	163/23	5/99	-	27/25	0/001
	Psychological Well-Being	-0/56	0/10	-0/40	-5/60	0/001
	Spiritual Well-Being	-0/70	0/11	-0/49	-6/36	0/001

4. Discussion and Conclusion

The present study was conducted with the aim of investigating the role of psychological well-being and spiritual well-being in predicting the Job burnout of teachers of students with specific learning disabilities. The findings of the study indicated a significant negative relationship between psychological well-being and spiritual well-being and the Job burnout of teachers with students with specific learning disabilities, and these variables can predict the Job burnout of teachers of students with specific learning disabilities. Having psychological well-being is a critical issue for teachers. This is related to the effectiveness of education, better student performance, and high teacher commitment in their profession. A high level of psychological well-being for teachers leads to an increase in the quality of their personal and work life and results in increased job satisfaction and decreased Job burnout (Li, 2021). Spiritual well-being is one of the dimensions of health (Taheri kharameh et al., 2013). A stronger sense of spiritual well-being equips individuals with enhanced resilience, enabling them to interpret failures and disappointments as temporary obstacles, fueled by an underlying conviction of eventual success (Hang-Yue, 2005). Spiritual well-being, by fostering a sense of meaning and connection with others or a transcendent power, can enhance job satisfaction and reduce Job burnout (Valipoor, 2016). Therefore, it is recommended that mechanisms be considered to enhance the psychological well-being and strengthen the spiritual well-being of teachers of students with specific learning disabilities, so as to reduce their Job burnout.

Due to the positive results it brings, spiritual well-being helps teachers of students with specific learning disabilities to control difficult situations in accordance with their inner faith. By relying on their faith, they feel more hopeful about improving conditions and creating positive changes, and are less likely to suffer from job burnout. Overall, the results of the present study showed that there is a significant negative relationship between psychological well-being and spiritual well-being with burnout of teachers of students with specific learning disabilities, and these variables can predict burnout of teachers of students with specific learning disabilities. Therefore, it is suggested that mechanisms be considered to increase psychological well-being and strengthen spiritual well-being of teachers of students with specific learning disabilities in order to reduce their burnout.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles were observed in this study. The participants were informed of the aim of the study and its procedures. They were also assured that their information would remain confidential and that they could withdraw from the study at any time. In addition, they were informed that, if they wished, the results of the study would be made available to them.

Authors' contributions

All authors contributed to all stages of the research.

Conflicts of interest

This article has no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

نقش بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص

علی شیخ‌الاسلامی^{۱*}، زیبا عزیزی^۲ و فاطمه هدایت‌جو^۳

۱. استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

Use your device to scan and read article online

ستاددهی: شیخ‌الاسلامی، ع، عزیزی، ز. و هدایت‌جو، ف. (۱۴۰۵). نقش بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص. فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری، ۱۵(۳): ۴۱-۵۱. <https://doi.org/10.22098/jld.2026.19365.2313>

doi 10.22098/jld.2026.19365.2313

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص انجام گرفت.

روش‌ها: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را تمامی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص شهر اردبیل تشکیل دادند که از میان با روش نمونه‌گیری در دسترس ۱۰۰ معلم به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف (۱۹۸۹)، مقیاس بهزیستی معنوی پالوتزین و همکاران (۱۹۸۲) و پرسشنامه‌ی فرسودگی شغلی مسلش (۱۹۸۵) استفاده شد. داده‌ها با روش آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه در نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی با فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص رابطه‌ی منفی معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون آشکار کرد که تقریباً ۶۱ درصد از واریانس فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص براساس بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی قابل پیش‌بینی است که متغیر بهزیستی معنوی سهم بیشتری داشت ($P < 0/01$).

نتیجه‌گیری: بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص نقش معناداری دارند که نیازمند توجه و برنامه‌ریزی توسط مسئولین و دست‌اندرکاران آموزش و پرورش استثنایی می‌باشد.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۰۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۱۴

کلیدواژه‌ها:

بهزیستی روانشناختی، بهزیستی معنوی، فرسودگی شغلی، معلمان، اختلال یادگیری خاص

مقدمه

یادگیری خاص^۱ است (شیخ‌الاسلامی و همکاران، ۱۴۰۱). ویژگی بارز این اختلال، مشکلات پایدار در زمینه‌ی یادگیری مهارت‌های تحصیلی مربوط به خواندن، بیان نوشتاری و ریاضی است که در اوایل کودکی شروع می‌شود و با توانایی‌های هوش کلی کودک همخوانی ندارد (آورت و روموت^۲، ۲۰۲۱). معلمان دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری

دانش‌آموزان بخش بزرگی از جمعیت هر کشوری را تشکیل می‌دهند. آن‌ها بزرگترین سرمایه‌های انسانی هر کشوری به حساب می‌آیند (شیخ‌الاسلامی و سیداسماعیلی قمی، ۱۴۰۰). وجود دانش‌آموزان سالم از علل موفقیت نظام آموزشی هر کشور است. سلامت روانی و جسمی دانش‌آموزان نقش بنیادینی در عملکرد موفق نظام‌های آموزشی دارد. یکی از عمده‌ترین دلایل شکست تحصیلی در دانش‌آموزان، اختلال

* نویسنده مسئول:

علی شیخ‌الاسلامی

نشانی: گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تلفن: ۳۱۵۰۵۶۵۹ (۴۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: a_sheikholslamy@yahoo.com

ناتوانی‌های یادگیری

خاص، با چالش‌های آموزشی بیشتری درگیر هستند. فرآیند یادگیری دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص، نیازمند حمایت‌های بیشتر و تخصصی‌تر می‌باشد که وظایف معلمان آن‌ها را بسیار سخت‌تر و بیشتر نموده است (شیخ‌الاسلامی و همکاران، ۱۴۰۱). از نظر آموزشی، دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص تفاوت‌های قابل ملاحظه‌ای با دانش‌آموزان عادی دارند. این تفاوت‌ها به حدی است که برخورداری آنها از آموزش و پرورش، مستلزم تغییراتی متناسب با ویژگی‌های این دانش‌آموزان در برنامه‌ها، محتواها و روش‌های آموزشی است (شیبانی‌فر، ۱۴۰۰). معلمان به عنوان آموزش‌دهندگان این گروه از دانش‌آموزان با مشکلات متعددی روبرو هستند و همواره در حیطه‌ی شغلی خود با استرس‌های گوناگونی مواجه می‌شوند، یکی از پیامدهای این استرس‌ها، فرسودگی شغلی^۱ است.

فرسودگی شغلی حالتی از خستگی هیجانی، ذهنی و بدنی است که بر اثر مواجهه‌ی طولانی‌مدت با شرایط کاری پر تنش ایجاد می‌شود (آگاه‌هریس و همکاران، ۱۴۰۱). اصطلاح فرسودگی شغلی در ابتدا توسط هربرت فرودنگ^۲ در دهه‌ی ۱۹۷۰ مطرح شد؛ این روانشناس فرسودگی شغلی را پاسخ روانی فرد به عوامل استرس‌زای مزمن که به درستی مدیریت نمی‌شوند، تعریف کرد. علائم فرسودگی شامل خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و افت عملکرد شخصی است (رفیق ایرانی، نریمانی و نحستین گلدوست، ۱۴۰۳). فرسودگی شغلی می‌تواند پیامدهای منفی بر کیفیت آموزشی و رضایت شغلی داشته باشد و در نهایت برخی از معلمان را به فکر ترک این حرفه بیندازد (صمدی شمس، موسوی و محمدی، ۱۴۰۴). مطابق دیدگاه مسلش، شش عامل در ایجاد فرسودگی شغلی موثر هستند: حجم زیاد کار، پاداش کم، میزان مهارت و عملکرد کاری کم، فقدان ارتباط اجتماعی، بی‌عدالتی و تبعیض در محیط کار و تضاد بین ارزش‌های فرد و محیط کار (مسلش و همکاران، ۲۰۰۱). پژوهش‌های مختلفی نشان داده‌اند که بهزیستی روانشناختی^۳ (برزگر بفرویی و گنجی، ۱۳۹۵)؛ منابع معنوی^۴ (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۶) و هوش معنوی^۵ (ولی‌پور و ممینی، ۱۳۹۴) از عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی می‌باشند.

بهزیستی روانشناختی مفهومی چندبعدی است که رشد شخصی^۶، خودپذیری^۷، هدفمندی در زندگی، روابط مثبت با دیگران، خودمختاری^۸ و تسلط بر محیط را در بر می‌گیرد (مارتلا^۹ و همکاران، ۲۰۲۳). از منظر نظریه‌ی نیازهای بنیادین روانشناختی، ارضای نیازهایی مانند خودمختاری، شایستگی و ارتباط، اساس ارتقای بهزیستی و معنا در زندگی محسوب می‌شود و فقدان آنها می‌تواند زمینه‌ساز افسردگی^{۱۰}، اضطراب^{۱۱} و احساس پوچی^{۱۲} گردد (مونانگاس و نونز^{۱۳}، ۲۰۲۳). بهزیستی روانشناختی افراد از

ویژگی‌های مهم و موثر در روانشناسی سازمانی و روابط انسانی است. توجه به بهزیستی روانشناختی در تمام عرصه‌های زندگی از جمله زندگی فردی، اجتماعی و شغلی حائز اهمیت است (مطلبی و کیانی، ۱۳۹۶)؛ نریمانی و همکاران، ۱۴۰۴). بهزیستی روانشناختی از جمله مواردی می‌باشد که بر شادکامی نیز تاثیر می‌گذارد (مرتضی بیگی و همکاران، ۱۴۰۰). بهزیستی روانشناختی در ثبت شادی درک شده و احساسات مثبت مرتبط مفید است (ویلاگران و مارتین^{۱۴}، ۲۰۲۲). افراد با احساس بهزیستی بالا هیجان‌های مثبت بیشتری را تجربه می‌کنند، از گذشته، حال و آینده خودشان، دیگران، رویدادها و حوادث ارزیابی مثبتی دارند و آنها را خوشایند توصیف می‌کنند (تقی‌زاده هیر و همکاران، ۱۴۰۳).

همچنین، بهزیستی معنوی عبارت است از حسی از ارتباط داشتن با دیگران، داشتن معنی و هدف در زندگی و داشتن اعتقاد و ارتباط با یک قدرت متعالی (رمضانی، ۱۳۸۹). در واقع، بهزیستی به معنای جست‌وجوی معنا و هدف و ارزش‌های متعالی است (رجیبورمیلیدی و حسینی، ۱۳۹۶). شواهد علمی مؤید آن است که ارتباط متقابل معکوسی بین بهزیستی معنوی با فرسودگی شغلی وجود دارد (ساروار و همکاران^{۱۵}، ۲۰۲۰). مطالعات نشان می‌دهد که بهزیستی معنوی با پیامدهای سلامتی، کیفیت زندگی و رضایت از زندگی، سلامت روان، بهزیستی اجتماعی و ذهنی مرتبط است (عیدی و علیومندی وفا، ۱۴۰۰).

آموزش و پرورش نقش مهمی در شکوفایی استعدادها، تعالی شخصیت، کسب ارزش‌های والای انسانی و انعکاس آن در گستره زندگی فردی، سازمانی و اجتماعی افراد دارد. معلمان در این سازمان، یکی از افراد کلیدی و مهم هستند، بنابراین، وجود معلمان با انگیزه، مشتاق و با سطح بالای بهزیستی روانشناختی در مدارس لازم است تا بتوانند سبب تحقق این اهداف شوند (هداوند و همکاران، ۱۳۹۹).

بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی مسئله‌ای حیاتی برای مدرسه و جامعه است. این موضوع با اثربخشی آموزش، عملکرد بهتر دانش‌آموزان و تعهد بالای معلم در حرفه‌ی خود ارتباط دارد. بهزیستی روانشناختی با مولفه‌های روانشناختی از جمله استرس معلم، خستگی و تحلیل رفتگی،

1. job burnout
2. Fruedenberg
3. psychological well-being
4. spiritual resources
5. piritual intelligence
6. self-growth
7. self-acceptance
8. autonomy
9. Martella
10. depression
11. anxiety
12. burnout
13. Monagas & Núñez
14. Villagran & Martin
15. Sarwar

ناتوانی‌های یادگیری

۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶ به ترتیب برای گزینه‌های «کاملاً مخالفم»، «تا حدودی مخالفم»، «کمی مخالفم»، «کمی موافقم»، «تا حدودی موافقم» و «کاملاً موافقم» است. ون‌دیرندونک^۳ (۲۰۰۴) در پژوهش خود در بررسی روایی سازه‌ی مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف نشان داد که این ابزار از ساختار عاملی قابل قبولی برخوردار است و ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های آن در دامنه‌ی مطلوب گزارش شد. همچنین، در ایران، روایی این مقیاس توسط اساتید متخصص تایید شده و پایایی آن با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۹ گزارش شده است (ملفت و ساداتی فیروزآبادی، ۱۳۹۶).

مقیاس بهزیستی معنوی پالوتزین و همکاران^۴ (۱۹۸۲): این مقیاس به منظور سنجش سطح بهزیستی معنوی توسط پالوتزین و همکاران (۱۹۸۲) ساخته شده است. دارای ۲۰ سؤال و دو بعد است. ابعاد این مقیاس عبارت‌اند از: بهزیستی مذهبی (سؤالات ۱ تا ۱۰) و بهزیستی وجودی (سؤالات ۱۱ تا ۲۰). نمره‌گذاری مقیاس به صورت طیف لیکرت ۶ درجه‌ای با امتیازهای ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶ به ترتیب برای گزینه‌های «کاملاً مخالفم»، «تا حدودی مخالفم»، «کمی مخالفم»، «کمی موافقم»، «تا حدودی موافقم» و «کاملاً موافقم» است. پایایی این مقیاس توسط پالوتزین و همکاران با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ برای بهزیستی مذهبی، وجودی و کل مقیاس به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۹۳ و ۰/۹۳ گزارش شده است. همچنین، در ایران، روایی محتوایی این مقیاس توسط اساتید متخصص تایید شده و پایایی آن با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ گزارش شده است (سیدفاطمی و همکاران، ۱۳۸۵).

پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلس^۵ (۱۹۸۵): این پرسشنامه توسط مسلس (۱۹۸۵) به منظور سنجش فرسودگی شغلی ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۲۲ سؤال و سه بعد خستگی عاطفی (سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۲۰)، مسخ شخصیت (سؤالات ۵، ۱۰، ۱۱، ۱۵، ۲۲) و فقدان موفقیت فردی (سؤالات ۴، ۷، ۹، ۱۲، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۱) می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۶ درجه‌ای با امتیازهای ۰، ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ به ترتیب برای گزینه‌های «هرگز»، «کم»، «گاهی»، «متوسط»، «زیاد» و «همیشه» است. مسلس و جکسون (۱۹۸۵) پایایی درونی را برای خرده‌مقیاس خستگی عاطفی ۰/۹۰، برای خرده‌مقیاس مسخ شخصیت ۰/۷۰ و برای خرده‌مقیاس فقدان موفقیت فردی ۰/۷۱ و برای کل مقیاس ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند. همچنین، در ایران، روایی این پرسشنامه توسط اساتید متخصص تایید شده و پایایی آن با استفاده از روش

1. Hascher & Waber
2. Ryff's Psychological Well-Being Scale
3. Van Dierendonck
4. Paloutzian's et al Spiritual Well-Being Scale
5. Maslach's Job Burnout Inventory

انعطاف‌پذیری هیجانی، انگیزش و تعهد و در چارچوبی گسترده‌تر با سلامت روانی معلم در ارتباط است (هاجر و وبر، ۲۰۲۱). با این وجود، بیشتر پژوهش‌های گذشته، بر معلمان مدارس عادی تمرکز داشته‌اند و نقش بهزیستی روان‌شناختی و بهزیستی معنوی در معلمان شاغل در مدارس ویژه یا در تعامل با دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری خاص کمتر مورد بررسی قرار گرفته است. این گروه از معلمان به سبب مواجهه‌ی مداوم با نیازهای آموزشی خاص، فشارهای هیجانی، و چالش‌های ارتباطی بیشتر، در معرض خطر بالاتری از فرسودگی شغلی قرار دارند. از اینرو، بررسی نقش بهزیستی روان‌شناختی و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی این دسته از معلمان، می‌تواند دیدگاه تازه‌ای درباره‌ی سازوکارهای محافظتی و راهکارهای ارتقای سلامت روان حرفه‌ای در محیط‌های آموزشی فراهم آورد. قطعاً معلمان در محیطی که نیازهای عاطفی، حرفه‌ای و اجتماعی آن‌ها برآورده می‌شود، بهترین عملکرد را دارند و این امر سبب نتایج مثبتی در عرصه‌های مختلف از جمله ایجاد یک رابطه‌ی مثبت بین معلمان و دانش‌آموزان، ارتقاء عملکرد آموزشی معلمان و افزایش سطح رضایت شغلی معلمان می‌گردد. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش بهزیستی روان‌شناختی و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص انجام گرفت.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی از نوع همبستگی بود.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه‌ی آماری پژوهش را تمامی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص شهر اردبیل تشکیل دادند که از میان آنها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، ۱۰۰ معلم به عنوان نمونه انتخاب شدند. با توجه به اینکه در پژوهش‌های همبستگی توصیه شده است که به ازای هر متغیر پیش‌بین، ۳۰ مورد به عنوان نمونه انتخاب شوند، در این پژوهش به منظور افزایش تعمیم‌پذیری نتایج، ۱۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد.

مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف^۲ (۱۹۸۹): این مقیاس توسط ریف (۱۹۸۹) برای سنجش بهزیستی روان‌شناختی ساخته شده است و دارای ۱۸ سؤال و شش بعد است. ابعاد این مقیاس عبارت‌اند از: پذیرش خود (سؤالات ۲، ۸، ۱۰)، استقلال (سؤالات ۹، ۱۲، ۱۸)، روابط مثبت با دیگران (سؤالات ۳، ۱۱، ۱۳)، هدفمندی در زندگی (سؤالات ۵، ۱۴، ۱۶)، رشد شخصی (سؤالات ۷، ۱۵، ۱۷) و تسلط بر محیط (سؤالات ۱، ۴، ۶). نمره‌گذاری مقیاس به صورت طیف لیکرت ۶ درجه‌ای با امتیازهای

ناتوانی‌های یادگیری

ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۵۵ تا ۰/۸۷ گزارش شده است (بهنیا، ۱۳۷۹).

یافته‌ها

تعداد ۱۰۰ معلّم که در کلاس درس آنها دانش آموز با اختلال یادگیری

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	M	SD
بهزیستی روانشناختی	۵۳/۹۳	۹/۶۷
بهزیستی معنوی	۶۰/۰۸	۹/۴۱
فرسودگی شغلی	۹۰/۳۸	۱۳/۵۲

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار بهزیستی روانشناختی معلّمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص به ترتیب برابر با ۶۰/۰۸ و ۹/۴۱ و میانگین و انحراف معیار فرسودگی شغلی معلّمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص به ترتیب برابر با ۹۰/۳۸ و ۱۳/۵۲ می‌باشد.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی با فرسودگی شغلی

متغیرها	بهزیستی روانشناختی	بهزیستی معنوی	فرسودگی شغلی
بهزیستی روانشناختی	۱		
بهزیستی معنوی	۰/۴۹ ^{**}	۱	
فرسودگی شغلی	-۰/۶۶ ^{**}	-۰/۷۰ ^{**}	۱

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، بین بهزیستی روانشناختی با فرسودگی شغلی معلّمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص رابطه‌ی منفی معناداری وجود دارد. ($r = -0.70, P < 0.01$)، رابطه‌ی ($r = -0.66, P < 0.01$) و بین بهزیستی معنوی با فرسودگی شغلی معلّمان

جدول ۳. خلاصه مدل تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلّمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص براساس بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی

مدل	R	R ²	R تعدیل شده	F	Sig
۱	۰/۷۸	۰/۶۱	۰/۶۰	۷۵/۹۰	۰/۰۰۱

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تقریباً ۶۱ درصد از واریانس فرسودگی شغلی معلّمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص براساس بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز

جدول ۴. ضرایب بتا و آزمون معناداری T برای متغیرهای پیش‌بین

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig
فرسودگی شغلی	مقدار ثابت	۱۶۳/۲۳	۵/۹۹	-	۲۷/۲۵	۰/۰۰۱
	بهزیستی روانشناختی	-۰/۵۶	۰/۱۰	-۰/۴۰	-۵/۶۰	۰/۰۰۱
	بهزیستی معنوی	-۰/۷۰	۰/۱۱	-۰/۴۹	-۶/۳۶	۰/۰۰۱

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، بهزیستی روانشناختی با بتای -0.49 ($T = -5.60, P < 0.01$) و بهزیستی معنوی با بتای -0.70 ($T = -6.36, P < 0.01$)، به‌طور منفی معناداری در پیش‌بینی فرسودگی

شغلی معلّمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص نقش دارند. همچنین، بتاهای به‌دست آمده نشان می‌دهند که از لحاظ قدرت پیش‌بینی، به ترتیب متغیرهای بهزیستی معنوی و بهزیستی روانشناختی قرار دارند.

ناتوانی‌های یادگیری

کاری آن‌ها می‌گردد و افزایش سطح رضایت شغلی و کاهش فرسودگی شغلی آنها را در پی دارد (لی، ۲۰۲۱). در واقع، معلمان دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری به دلیل سروکار داشتن بیش از حد با دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری که مشکلاتی در دروس از خود نشان می‌دهند، با دارا بودن بهزیستی روانشناختی بالا، می‌توانند هیجان منفی کمتری از قبیل خشم، اضطراب و ... از خود نشان داده و از انعطاف‌پذیری بالایی نیز بهره‌مند شده و فرسودگی شغلی کمتری را تجربه نمایند.

یافته‌ی دوم پژوهش نشان داد که بین بهزیستی معنوی با فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص رابطه‌ی منفی معناداری وجود داشته و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص نقش معناداری دارد. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه به نوعی با یافته‌های رجب‌پورمیدی و حسینی (۱۳۹۶)، ولی‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، ساروار و همکاران (۲۰۲۰) همسو می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که بهزیستی معنوی، یکی از ابعاد سلامت است (طاهری خرامه و همکاران، ۱۳۹۲). افرادی که بهزیستی معنوی قوی‌تری در اختیار دارند، شکست‌ها و ناکامی‌ها را به صورت موقتی در نظر می‌گیرند به این دلیل که ایمان دارند در نهایت پیروز خواهند شد (هانگ-یوای و همکاران، ۲۰۰۵). پیامد این احساس امیدواری و داشتن حامی قدرتمند این است که انعطاف‌پذیری افراد بیشتر شده و فرسودگی کمتری را در خود احساس می‌کنند (لو، ۲۰۱۶). بهزیستی معنوی با ایجاد حس معنا و ارتباط با دیگران یا یک قدرت متعالی، می‌تواند رضایت شغلی را افزایش و فرسودگی شغلی را کاهش دهد (ولی‌پور و همکاران، ۱۳۹۴).

وقتی بهزیستی معنوی افراد به خطر بیفتد، فرد ممکن است دچار اختلالات روانی مثل احساس تنهایی، افسردگی و از دست دادن معنا در زندگی شود (ترکیان و همکاران، ۱۴۰۲). پژوهش‌های گوناگون نشان می‌دهد بهزیستی معنوی باعث افزایش کیفیت زندگی، تعادل و انعطاف در زندگی، احساس عزت‌نفس و خودکارآمدی (درویشی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ کنترل اختلالات عاطفی (هنکز و همکاران، ۲۰۲۰)؛ کاهش علائم و اختلالات افسردگی، افزایش سلامت روان، احساس هویت در شرایط متغیر محیط کار، توانایی شناخت صحیح وقایع و رویدادها، شناسایی و ایجاد تعادل بین ارزش‌های فردی با شناخت صحیح اهداف، حفظ ارزش‌ها و پرهیز کاری، توانایی حفظ آرامش و ثبات در موقعیت بحرانی، نوع‌دوستی و خردمندی،

1. happy worker-productive worker thesis
2. Nielsen
3. Avolio
4. Li
5. Hang-yue
6. Lo
7. Hanks

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص انجام گرفت. یافته‌ی اول پژوهش نشان داد که بین بهزیستی روانشناختی با فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص رابطه‌ی منفی معناداری وجود داشته و بهزیستی روانشناختی در پیش‌بینی فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص نقش معناداری دارد. یافته‌ی پژوهش حاضر در این زمینه به نوعی با یافته‌های شیخ‌الاسلامی (۱۴۰۱)، مرتضی‌بیگی و همکاران (۱۴۰۰)، مطلبی و کیانی (۱۳۹۶)، مارتالا و همکاران (۲۰۲۳)، موناگاس و نونز (۲۰۲۳)، ویلاگران و مارتین (۲۰۲۲) همسو می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت بهزیستی روانشناختی میزان احساس امنیت و سلامتی را در معلمان از محیط کاری تأیید می‌کند. این عامل فرسودگی شغلی معلمان را کاهش می‌دهد. معلمان دارای بهزیستی روانشناختی، در برابر رویدادهای سخت و موقعیت‌های دشوار در کلاس درس آرامش روانی بیشتری داشته و کنترل امور را بهتر در دست می‌گیرند و با عملکرد مثبتي در کلاس درس حضور می‌یابند که در نتیجه‌ی آن، فرسودگی شغلی‌شان کاهش می‌یابد (شیخ‌الاسلامی، ۱۴۰۱). امروزه مشخص شده است که بهزیستی روانشناختی در حیطه‌های متعدد می‌تواند منافعی برای فرد و جامعه به همراه داشته باشد؛ برای مثال، در حیطه‌ی شغلی اشاره شده است که توجه به بهزیستی روانشناختی افراد، مزایای بسیاری برای سازمان‌ها دارد. بر مبنای نظریه‌ی معروف کارکنان شاد-کارکنان بارآور، کارکنانی که سطوح بالایی از بهزیستی روانشناختی را تجربه می‌کنند بازده کاری خوبی دارند (نیلسن و همکاران، ۲۰۱۷). در پژوهش اولیو^۳ و همکاران (۲۰۱۲) نشان داده شد که بهزیستی روانشناختی بر طیف وسیعی از نتایج فردی و سازمانی اثرگذار است. همچنین، از بهزیستی روانشناختی می‌توان به عنوان منبع مهمی برای مدیریت منابع انسانی و ارتقاء، حفظ و نگهداری کارکنان استفاده کرد. بهزیستی روانشناختی، با تقویت حس رضایت و انعطاف‌پذیری روانی می‌تواند به معلمان کمک کند تا با چالش‌های آموزش دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص بهتر کنار بیایند (اردلان و همکاران، ۱۳۹۳). معلمان یکی از افراد کلیدی و مهم در نظام آموزشی هستند، بنابراین وجود معلمان با انگیزه، مشتاق و با سطح بالای بهزیستی روانشناختی در مدارس لازم است تا بتوانند سبب تحقق اهداف شوند (هداوند و همکاران، ۱۳۹۹). داشتن بهزیستی روانشناختی مسئله‌ای حیاتی برای معلمان است. این موضوع با اثربخشی آموزش، عملکرد بهتر دانش‌آموزان و تعهد بالای معلم در حرفه‌ی خود ارتباط دارد. میزان بالایی از بهزیستی روانشناختی معلمان منجر به افزایش کیفیت زندگی شخصی و

ناتوانی‌های یادگیری

صبر و تحمل، شادکامی، وظیفه‌شناسی، سازگاری، صداقت و در نهایت کاهش فرسودگی شغلی، می‌شود (اردلان و همکاران، ۱۳۹۳). بهزیستی معنوی به دلیل داشتن نتایج مثبتی که با خود به همراه می‌آورد به معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص کمک می‌کند تا در شرایط سخت با توجه به ایمان درونی که دارند، بتوانند شرایط سخت را کنترل کنند و با تکیه بر ایمان خود، احساس امیدواری بیشتری نسبت به بهبود شرایط و ایجاد تغییرات مثبت داشته باشند و کمتر دچار فرسودگی شغلی شوند. در مجموع نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی با فرسودگی شغلی معلمان با دانش‌آموزان اختلال یادگیری خاص رابطه‌ی منفی معناداری وجود داشته و این متغیرها می‌توانند فرسودگی شغلی معلمان دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص را پیش‌بینی کنند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود سازکارهایی به منظور افزایش بهزیستی روانشناختی و تقویت بهزیستی معنوی معلمان با دانش‌آموزان اختلال یادگیری خاص در نظر گرفته شود تا از این طریق فرسودگی شغلی آنها کاهش یابد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به اجرای پژوهش در منطقه‌ی جغرافیایی خاص (شهر اردبیل) که امکان تعمیم نتایج به سایر مناطق جغرافیایی را محدود می‌کند، استفاده‌ی صرف از ابزارهای خودگزارشی برای جمع‌آوری داده‌ها و انجام پژوهش براساس روش همبستگی اشاره نمود که استنباط روابط علی بین متغیرها را محدود می‌کند، اشاره کرد. لذا، پیشنهاد می‌شود به منظور افزایش تعمیم‌پذیری نتایج، پژوهش حاضر در مناطق جغرافیایی دیگر نیز انجام پذیرد، در پژوهش‌های بعدی به منظور جمع‌آوری داده‌ها علاوه بر ابزارهای خودگزارشی از سایر ابزارها از قبیل مصاحبه نیز استفاده شود و نهایتاً اجرای پژوهش به روش آزمایشی به منظور استنباط روابط علی بین متغیرها، مد نظر قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمام موازین اخلاقی در این پژوهش رعایت شده است. شرکت‌کنندگان از هدف پژوهش و مراحل اجرای آن آگاه شدند. همچنین، به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعاتشان محرمانه خواهد ماند و می‌توانند هر زمان که بخواهند از پژوهش خارج شوند و به آنها اطلاع داده شد که در صورت تمایل، نتایج پژوهش در اختیار آن‌ها قرار خواهد گرفت.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان در انجام همه‌ی مراحل پژوهش، مشارکت داشتند.

تعارض منافع

در پژوهش حاضر، هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- اردلان، م. ر. سرچلهانی، ز.، و مجتبی (۱۳۹۳). رابطه هوش معنوی با کیفیت زندگی کاری و بلوغ معلمان ابتدایی ناحیه ۲ شهر شیراز. *فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*. ۱۷(۱)، ۸۱-۱۰۲
[\[DOI:10.1001.1.20086369.1393.5.17.5.4\]](https://doi.org/10.1001.1.20086369.1393.5.17.5.4)
 آگاه هریس، م.، شریعتی، ف.، علیپوری، ن. (۱۴۰۱). پیش‌بینی فرسودگی شغلی براساس خود شفتت ورزی و استرس ادراک شده با میانجی‌گری هوش معنوی در پرستاران بخش عفونی، *نشریه روان‌شناسی کار*، ۱(۴)، ۳۹-۵۲
[\[DOI:10.30473/jpsy.2023.66316.1023\]](https://doi.org/10.30473/jpsy.2023.66316.1023)
 برزگر فریوی، ک.، و گنجی، ز. (۱۳۹۵). پیش‌بینی سلامت روان براساس باورهای غیرمنطقی معلمان مدارس استثنایی و عادی مقطع ابتدایی شهرستان یزد. *فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۷(۶۴)، ۸۸-۹۷
<https://sanad.iau.ir/Journal/jsrp/Article/892697/FullText>
 بهنیا، غ. (۱۳۷۹). رابطه فرسودگی شغلی و خشودگی شغلی و سلامت روانی با توجه به متغیر تعدیل‌کننده سرسختی در دبیران مرد و دروس ریاضیات، علوم اجتماعی، فیزیک و ادبیات نظام جدید متوسطه استان خوزستان در سال تحصیلی ۷۸-۷۷، اهواز، شورای تحقیقات اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان.
 تقی‌زاده هیر، س.، مرادیان، ع.، هنرمند قوجه‌بگلو، پ.، و پرزور، پ. (۱۴۰۳). بررسی مقایسه‌ای سبک‌های فرزندپروری، رضایت زناشویی و بهزیستی ذهنی مادران کودکان با و بدون لکنت زبان. *فصلنامه روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۳(۲)، ۴۷-۵۲
[\[DOI:10.22098/jsp.2024.5499.3463\]](https://doi.org/10.22098/jsp.2024.5499.3463)
 درویشی، ع.، میرقائمی، ط.، السادات، طاهر، م. (۱۴۰۰). اثربخشی موسیقی درمانی بر توجه پایدار و توجه انتخابی کودکان مبتلا به اختلال نارسایی توجه/ بیش‌فعالی. *رویش روان‌شناسی*، ۱۰(۳)، ۷۷-۸۸
<https://frooyesh.ir/article-1-2428-fa.html>
 رجیبور میبدی، ع.، و دوست حسینی، ف. (۱۳۹۷). اثر سلامت معنوی بر فرسودگی تحصیلی با نقش میانجی امید به زندگی. *فصلنامه اخلاق زیستی*، ۸(۲۸)، ۳۹-۴۷
<https://elmnet.ir/doc/2449349-85091>
 رفیق ایرانی، س.، نریمانی، م.، و نخستین گلدوست، ا. (۱۴۰۳). اثربخشی بسته آموزشی کاهش فرسودگی تحصیلی بر کاهش آشفتنگی روانشناختی و ارتقای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه. *فصلنامه روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۳(۲)، ۵۸-۷۰
[\[DOI:10.22098/jsp.2024.10650.5252\]](https://doi.org/10.22098/jsp.2024.10650.5252)
 رضانی، و.ا. (۱۳۸۸). بررسی رابطه جهت‌گیری دینی (درونی و برونی) با سلامت روان مردان و زنان ۲۵ تا ۵۵ ساله زرتشتی، مسیحی و مسلمان در شهر تهران، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، تهران، دانشگاه تربیت معلم.

ناتوانی‌های یادگیری

ارتقای سلامت. ۶ (۳)، ۵۲-۶۰. <http://jhpm.ir/article-1-724-fa.html>

ملفت، ق.، و ساداتی فیروزآبادی، س. (۱۳۹۳). رابطه ابعاد کمال‌گرایی با خلاقیت در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر شیراز. *فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*. ۱(۳)، ۷۸-۷۱.

https://etl.journals.pnu.ac.ir/article_1182.html
نریمانی، م.، سلمانی، ع. و شارعی، آ. (۱۴۰۴). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباط مؤثر بر امیدواری تحصیلی و بهزیستی روان‌شناختی در دانش‌آموزان مستعد رفتارهای پرخطر. *روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*.

[DOI:10.22098/jsp.2025.16465.6043] ۹۵-۸۲، (۱)۱۴
ولی‌پور سلیمانی، ع. ا.، و ممبئی، م. (۱۳۹۴). بررسی رابطه هوش معنوی و فرهنگ با فرسودگی شغلی معلمان ابتدایی شهرستان باغملک. *دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم رفتاری و اجتماعی، تهران، موسسه سرآمد همایش کارین*. [/https://civilica.com/doc/490131](https://civilica.com/doc/490131)

هاشمی، س. ا.، قطب، س. ا.، مهرابی زاده هنرمند، م.، و بشلیده، ک. (۱۳۹۶). مدل ارتباط منابع معنوی با تمایل به ترک شغل و بهزیستی در محل کار: نقش میانجی فرسودگی هیجانی و اشتیاق شغلی. *پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت*. ۱ (۹)، ۴۷-۲۹. <https://civilica.com/doc/1207749>

هداوند، م.، تجلی، پ.، و شهریاری احمدی، م. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اشتیاق شغلی، بر اساس بهزیستی روان‌شناختی و امید به زندگی در معلمان دانش‌آموزان آهسته‌گام. *مجله توانمندسازی کودکان استثنائی*. ۱۱ (۱)، ۷۲-۶۳. [DOI:10.22034/ceciranj.2020.224014.1365]

References

- Agahheris, M., Shariati, F., & Alipouri, N. (2023). Predicting Burnout Based on Self-Compassion and Perceived Stress with the Mediation of Spiritual Intelligence in Infectious Department Nurses. *Occupational Psychology*, 1(4), 39-52. [DOI:10.30473/jpsy.2023.66316.1023]
- Ardalan, M., sarchehani, Z., & Sarchehani, M. (2014). the relationship of teachers' spiritual intelligence to quality of work life and maturity. *Journal of new approach in educational administration*, 5(1 (17)), 81-102. [Dor:20.1001.1.20086369.1393.5.17.5.4]
- Averett, KH. (2021). *Remote Learning, COVID- 19, and Children With Disabilities*. AERA Open.
- Avolio, B.G., Luthans, F., & Yoosef, K., A. (2017). Psychological Capital of the Organization: Evolving in the Competitive Advantage of Human Capital. (Translators: A.R. Gamshidian & M. Froohar). Ayazh. (Publication in original language, 2012)
- Beygi, M., Safari, A., Bozorgkhod, Z., & Asgharnzhadfarid, A. A. (2022). Predicting happiness based on self-efficacy and quality of life with the mediation of psychological well-being. *Payesh (Health Sciences Research Institute)*, 21(1), 47-57. [DOI:10.52547/payesh.21.1]

سیدفاطمی، ن.، رضایی، م.، گیوری، ا.، حسینی، ف. (۱۳۸۵). دعا و رابطه آن با سلامت معنوی بیماران مبتلا به سرطان. *پایش*. ۵ (۴).

<http://payeshjournal.ir/article-1-732-fa.html>
شیبانی‌فر، رضا (۱۴۰۰). بررسی فرسودگی شغلی معلمان با توجه به نقش واسطه‌ای خودکنترلی و حمایت اجتماعی در همه‌گیری کرونا. *فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش*. ۳(۳)، ۱۱۲-۸۹.

[DOI:10.22034/jmep.2021.310884.1071]
شیخ‌الاسلامی، ع.، و سیداسماعیلی قمی، ن. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش مهارت‌های خوشبینی بر دزدگی تحصیلی دانش‌آموزان با عملکرد تحصیلی ضعیف. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*. ۱۸ (۳۴)، ۱-۱۶. [DOI:10.22111/jeps.2021.6475]

شیخ‌الاسلامی، ع. (۱۴۰۱). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس حمایت تحصیلی و خودنقداره تحصیلی. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*. ۱۶(۵۷)، ۵۱-۶۱. [Dor:20.1001.1.23831324.1401.16.57.4.3]

شیخ‌الاسلامی، ع.، سیداسماعیلی قمی، ن.، و بشیرگندی، س. (۱۴۰۱). اثربخشی مداخله‌ای رایانه-محور کاپتان لاگ بر عملکرد برنامه‌ریزی-سازمان‌دهی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*. ۱۹ (۴۷)، ۶۳-۵۳. [DOI:10.22111/jeps.2022.7039]

طاهری خرامه، ز. ف.، آسایش، ح.، زمانیان، ه.، شعوری بیدگلی، ع.، میرقیصری، ا.، شریفی فرد، ف. (۱۳۹۲). سلامت معنوی و راهبردهای مقابله‌ای مذهبی در بیماران همودیالیزی. *نشریه روان پرستاری*. ۱ (۱)، ۴۸-۵. <https://ijpn.ir/article-1-28-fa.html>

کاوسی کوشا، ز.، قادری، ع. ر.، معینی زاده، م. (۱۳۹۳). رابطه بهزیستی روان‌شناختی با عملکرد شغلی پرستاران و مقایسه آنها در بخش‌های ویژه و عادی. *پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره*. ۴ (۱)، ۱۹۴-۱۷۵. [DOI:10.22067/ijap.v4i1.37465]

صمدی شمس، م.، موسوی، س. ن. و محمدی، و. (۱۴۰۴). بررسی فرسودگی شغلی معلمان در آموزش آنلاین زبان انگلیسی در دوران کووید-۱۹ دیدگاه مدرسان ایرانی. *فصلنامه روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*. ۱۴(۴)، ۷۷-۶۴. [DOI:10.22098/jsp.2026.18125.6257]

عیدی، ر. ا.، علیوندی وفاء، م. (۱۴۰۰). بررسی رابطه سلامت روانی، بهزیستی اجتماعی و هیجانی با نقش میانجی بهزیستی معنوی. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی*. ۱۶(۶۴)، ۶. https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_13057.html?lang=en

مرتضی بیگی، ز.، صفری، ع.، بزرگ خود، ز.، اصغرنژاد فرید، ع. ا. (۱۴۰۰). پیش‌بینی شادکامی بر اساس خودکارآمدی و کیفیت زندگی با میانجی‌گری بهزیستی روان‌شناختی. *پژوهش‌نامه علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی*. ۲۱(۱)، ۵۷-۴۷. [DOI:org/10.52547/payesh.21.1]

مطلبی، ک.، و کیانی، قمری (۱۳۹۶). رابطه فرسودگی شغلی با سلامت روان معلمان مدارس استثنائی: نقش میانجی مشارکت شغلی. *نشریه مدیریت*

- Cataudella, S., Carta, S., Mascia, M.L., Masala, C., Petretto, D.R. & Penna, M.P. (2021). Psychological Aspects of Students With Learning Disabilities in E-Environments: A Mini Review and Future Research Directions. *Front. Psychol.* 11:611818. [DOI:10.3389/fpsyg.2020.611818]
- Eidi, R. & Alivandi Vafa, M. (2022). The study of psychological health, and social and emotional well-being's relation With spiritual well-being's mediator role. *Journal of Modern Psychological Researches*, 16(64), 122-131. [Dor:20.1001.1.27173852.1400.16.64.6.5]
- Hang-yue, N., Foley, S., & Loi, R. (2005). Work role stressors and turnover intentions: a study of professional clergy in Hong Kong. *The International Journal of Human Resource Management*, 16(11), 2133–2146. [DOI:10.1080/09585190500315141]
- Hascher, T., & Waber, J. (2021). Teacher well-being: A systematic review of the research literature from the year 2000-2019. *Educational Research Review*, 34
- Kavoosi, Z. , Ghaderi, A. R. & Moeenizadeh, M. (2014). Psychological Well-Being and Job Performance of Nurses at Different Wards. *Research in Clinical Psychology and Counseling*, 4(1), 175-194. [DOI:org/10.22067/ijap.v4i1.37465]
- Kiani, Q. (2017). The Correlation between Job Burnout and Mental Health of Teachers in Special Schools of Zanjan: Mediation of Job Involvement. *JHPM*, 6 (3) :52-60. <http://jhpm.ir/article-1-724-fa.html>
- Li, S. (2021). Psychological well-being, mindfulness, and immunity of teachers in second or foreign language education: a theoretical review. *Frontiers in Psychology*, 12, 720340.
- Lo, W. H. (2016). The Effect of Job Stress and Emotional Exhaustion to Turnover Intention-The Mediating Role of Personality Trait. Master thesis on Human Resources Management, National Sun Yat- Sen University, China. [DOI:10.1136/bmjopen-2016-014894]
- Hashemi, S. E., Ghotb, S. E., Mehrabizadeh Honarmand, M., & Bashlihdh, K. (2017). Model of the relationship between spiritual resources with intention to leave the job and well-being at work: The mediating role of emotional exhaustion and job engagement. *PsyPositive Psychology Research*, 1(9), 29–47. <https://civilica.com/doc/1207749>
- Hadavand, M., Tajalli, P., Shahriari Ahmadi, M. (2020). Predicting job engagement based on psychological well-being and life expectancy in teachers of Slow Paced Students, *Empowering Exceptional Children*, 11(1), 63-72. [DOI:10.22034/ceciranj.2020.224014.1365]
- Martela, F., Lehmus-Sun, A., Parker, P. D., Pessi, A. B., & Ryan, R. M. (2023). Needs and well-being across Europe: Basic psychological needs are closely connected with well-being, meaning, and symptoms of depression in 27 European countries. *Social Psychological and Personality Science*, 14(5), 501-514. [DOI:10.1177/19485506221113678]
- Maslach, C., Jackson, S.E., & Leiter, M.P. *Maslach burnout inventory manual*. Palo Alto, Calif: Consulting Psychologists Press. 2001. [DOI:10.1146/annurev.psych.52.1.397]
- Monagas, E., & Núñez, J. L. (2023). Predicting students' basic psychological need profiles through motivational appeals: Relations with grit and well-being. *Learning and Individual Differences*, 97, 102162. [DOI:10.1016/j.lindif.2022.102162]
- Narimani, M., Salmani, A. & Sharei, A. (2025). The effectiveness of effective communication skills training on academic hope and psychological well-being in students prone to high-risk behaviors. *Journal of School Psychology*, 14(1), 82-95. [In Persian] [DOI:10.22098/jsp.2025.16465.6043]
- Nielsen, K., Nielsen, M. B., Ogbonnaya, C., Käsälä, M., Saari, E., & Isaksson, K. (2017). Workplace resources to improve both employee well-being and performance: A systematic review and meta-analysis. *Work & Stress*, 31(2), 101-120. [DOI:10.1080/02678373.2017.1304463]
- Paloutzian, R. F., & Ellison, C. (1982). Spiritual well-being scale. *Measures of religiosity*, 382-385. [DOI:10.1177/009164719101900106]
- Poor Soleimani, Y., & Mambini, M. (2015). The relationship between spiritual intelligence and culture and occupational burnout among elementary school teachers in Baghmalek County. In *Second International Conference on Research in Behavioral and Social Sciences (Conference proceedings)*. Tehran, Iran: Saramad Conference Institute. <https://civilica.com/doc/408185>
- Ramazani, V. (2009). *Examining the relationship between religious orientation (intrinsic and extrinsic) and the mental health of Zoroastrian, Christian, and Muslim men and women aged 25 to 55 in Tehran* ,Master's thesis. University of Teacher Training, Tehran.
- Rajabipoor Meybodi, A., Doosthosseini, F. (2018). The Effect of Spiritual Health on Academic Burnout with the Mediator Role of Life Expectancy, *Bioethics Journal*, 8(28), 39-47. <https://elmnet.ir/doc/2449349-85091>
- Rafigh Irani, S., Narimani, M. & Nakhostin Goldoost, A. (2024). The effectiveness of an educational package for academic burnout reduction on decreasing psychological distress and promoting the academic achievement of female high school students. *Journal of School Psychology and Institutions*, 13 (2):58-70. [DOI:10.22098/jsp.2024.10650.5252]
- Saberi, H., Maroji, A., & Naseh, J. (2011). Investigating factors related to job burnout of school teachers in Kashan city in 2016. *Southern Medicine Quarterly, Persian Gulf Biomedical Research Institute*, 14(1): 41-50. [in Persian]. [DOI:10.30495/jpmm.2024.32650.3879]
- Samadi Shams, M., Mousavi, S.N. & Mohammadi, V. (2026). Exploring Teacher Burnout in Online English Language Instruction during COVID-19: Insights from Iranian Educators. *Journal of School Psychology and Institutions*, 14(4): 64-77. [DOI:10.22098/jsp.2026.18125.6257]
- Sarwar, A., Irshad, M., Zhong, J. Y., Sarwar, S., & Pasha, R. (2020). Effects of social undermining in families on deviant workplace behaviours in Pakistani nurses. *Journal of Nursing Management*, 28(4), 938-947. [DOI:10.1111/jonm.13027]

- Schaufeli, W.B., Maslach, C., & Marek, T. (1994). *Professional burnout: recent developments in Theory and research (1st)*. Washington: Taylor & Feancis, 207-211.
- Sheibanifar, R. (2021). Investigating the job burnout of teachers due to the role of mediating self-control and social support in corona epidemic. *Management and Educational Perspective*, 3(3), 89-112. [DOI:10.22034/jmep.2021.310884.1071]
- Sheykholeslami, A., & Seyedesmaili Ghomi, N. (2021). The Effectiveness of Optimism Skills Training on Academic Boredom of Students with Poor Academic Performance. *Journal of Educational Psychology Studies*, 18(43), 16-1. [DOI:10.22111/jeps.2021.6475]
- Sheykholeslami, A., Seyedesmaili Ghomi, N.m & Bashir Gonbadi, S. (2022). The effectiveness of captain log computer-based intervention on planning-organizing performance of students with special learning disabilities. *Journal of Educational Psychology Studies*, 19(47), 67-53. [DOI:10.22111/jeps.2022.7039]
- Taghizadeh Hir, S., Moradian, A., Honarmand Ghojebigloo, P. & Porzoor, P. (2024). Comparison of Parenting styles, marital satisfaction and mental well-being between mothers of children with and without stuttering. *Journal of School Psychology and Institutions*, 13 (2):47-57. [DOI:10.22098/jsp.2024.5499.3463]
- Taheri Kharameh, Z., Asayesh, H., Zamanian, H., Shoouri, Bidgoli, A., Mirgheisari, A., Sharififard, F. (2013). Spiritual Well-being and religious coping strategies among hemodialysis patients. *IJPN*, 1 (1) :48-54 <http://ijpn.ir/article-1-28-fa.html>
- Thauvoye, E., Vanhooren, S., Vandenhoeck, A., & Dezutter, J. (2018). Spirituality and well-being in old age: exploring the dimensions of spirituality in relation to late-life functioning. *Journal of religion and health*, 57(6), 2167-2181. [DOI:10.1007/s10943-017-0515-9]
- Torkian valashani, S., Latifi, Z., Bagheri, N., Soltanizadeh, M. (2023). The effect of self-healing training on spiritual well-being and positive and negative emotions in patients with multiple sclerosis. *Health Psychology*, 12(47): 89-104. [In Persian]. [DOI:10.30473/hpj.2024.63756.5524]
- Van Dierendonck, D. (2004). The construct validity of Ryff's Scales of Psychological Well-being and its extension with spiritual well-being. *Personality and Individual Differences*, 36(3), 629-643. [DOI:10.1016/S0191-8869(03)00122-3]
- Villagran, M. A., & Martin, L. (2022). Academic librarians: Their understanding and use of emotional intelligence and happiness. *The Journal of Academic Librarianship*, 48(1), 102466. [DOI:10.1016/j.acalib.2021.102466]